

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VA TURIZM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT
INSTITUTI

«Tasdiqlayman»

O'zbekiston davlat san'at va
madaniyat instituti rektori y.v.b.
E. Shermanov

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONLARI**

60211200 – Rejissorlik (estrada va ommaviy tomoshalar rejissorligi)
ta'lim yo'nalishi uchun

1. Rejissura fanidan
2. Aktyorlik mahorati fanidan

Toshkent - 2023

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2023-yil ___dagi ___-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchi: SH.SH.Rasulov - O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasida dotsenti

Taqrizchilar: M.R.Yusupova - O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasida professori, san'atshunoslik fanlari nomzodi

F.T.Egamberdiyev - O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasida dotsenti

Kirish

60211200 – Rejissorlik (estrada va ommaviy tomoshalar rejissorligi) – bakalavriyat ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlarning ijodiy (kasbiy) imtihoni dasturi, hujjatlarini qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalariga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisoslik uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha ijodiy imtihonning ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'tiriladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi. Instituti xujjat topshirgan abituriyentlarga imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi.

Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishtirish, shu o'quv yurtiga kirish istagida bo'lgan abituriyentlarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishidir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar abituriyentlarni tanlagan ixtisosligiga o'qitish imkoniyatiga qarab, o'z tavsiyalarini berishadi.

Fanning maqsadi va vazifalari

60211200 – Rejissorlik (estrada va ommaviy tomoshalar rejissorligi) bakalavriyat ta'lim yo'nalishida ijodiy (kasbiy) imtihonlar abituriyentlarning rejissura va aktyorlik mahorati fanlaridan ijodiy hamda amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Rejissura fani bo'yicha

Rejissura fani bo'yicha imtihonlarda o'qishga kirayotgan abituriyent rejissura sohasiga oid nazariy dastlabki bilimlarga ega bo'lishi lozim. Abituriyentning ijodiy tafakkuri, fikrlash qobiliyati, tasavvuri, fantaziyasi, adabiy-badiiy saviyasi, fikrlashda mantiqiylik va izchillik xususiyatlari, shuningdek kitobxonlik xususiyatiga ega bo'lishi lozim.

Ijodiy suhbat jarayonida bo'lib, suhbat keng doiradagi savollar bo'yicha o'tkaziladi va suhbat jarayonida ixtisoslik bo'yicha abituriyentning fikrlashi, bilim doirasi, qiziqishi, kasbiy tasavvuri, tekshiriladi.

Suhbat jarayonida abituriyentning bo'lajak kasbi xususida, rejissorlikning o'ziga xos tomonlari, estrada, bayram va tomosha haqida tushuncha, mazkur sohaga bo'lgan abituriyentning individual qobiliyati aniqlanadi.

Suhbat - o'qishga kirayotgan shaxsni ijodiy maylini aniqlashga, davlatimizning ichki va tashqi siyosati borasidagi bilimlarini to'g'ri baholashga, madaniyat va san'at sohasidagi izchil ijodiy o'zgarishlarga, badiiy va sohaga oid adabiyotlar haqidagi tushunchasiga, teatr va kino san'ati bo'yicha asosiy savollarga to'g'ri orientatsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi. Shuningdek, o'zi yoqtirgan rejissorning ijodiy faoliyati haqida fikr so'raladi.

Abituriyentning ijodiy salohiyati, dunyoqarashi, bilimi, badiiy va dramaturgiya asarlarini o'qiganligi, rejissuraga oid nazariy va amaliy bilimlari, sahnaviy madaniyati, estetik didi, muomala munosabati, fikrlash doirasining kengligi, mustaqil

fikrlashi, muayyan tafakkur uslubiga, ogʻzaki va yozma nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega boʻlishi, tashkilotchilik va boshqaruvchilik qobiliyati, abituriyentning muomala madaniyati, tasavvur va fantaziyasi, sohaga qiziqishi, shaxsning oʻziga xosligi, maʼnaviy-axloqiy hislatlari, rejissorlik etyudi tekshiriladi.

Aktyorlik mahorati fani boʻyicha

Aktyorlik mahorati boʻyicha imtihonlarda abituriyent turli xil janrdagi adabiy asarlarni ijro qilishi kerak. Koʻproq klassik, zamonaviy, milliy va chet el adabiyoti namunalaridan koʻrsatilishi maqsadga muvofiqdir.

Ijro etiladigan asarlar bit-biridan janr va mazmuni boʻyicha ajralib turishi kerak, bu abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diapazonining kengligini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Abituriyent bu bosqichda quyidagi dasturlarni tayyorlashi lozim:

- 1) masal (I.A.Krilov, S.Mixalkov, M.Xudoyqulov, A.Obidjon va x.k.);
- 2) monolog (biron bir pesa qahramonining monologi);
- 3) kuzatuv (hayvonot xulq atvori);
- 4) yakka etyud - (abituriyentning yakka oʻzi bilan sodir boʻlayotgan soʻzsiz voqeali sahna koʻrinishi);
- 5) estrada nomerlari (raqs, qoʻshiq, plastika, pantomima, parodiya (taqlid sanʼati), sirk nomerlari).

Bundan tashqari pedagoglar tomonidan tempo-ritm, diqqat, reaksiya, xotira va improvizatsiyalarni tekshirish uchun mashqlar beriladi.

Imtihonda ijro qilinayotgan asarni tubdan tushinish, eshitayotganlarni qiziqitirish, oʻziga jalb qilish, tasavvur qila olishi, kuzatuvchanligi, taʼsirchanlik va ehtirosi, obrazli fikr yuritish, eslab qolish qobiliyati tekshiriladi.

Suhbat jarayonida ixtisoslik boʻyicha abituriyentning fikrlashi, bilim doirasi tekshiriladi. Suhbat - abituriyentning ijodiy tayyorgarlikni aniqlashga, sanʼat va madaniyat sohasidagi izchil ijobiy oʻzgarishlarga, badiiy va sohaga oid adabiyotlar xaqidagi tushunchasiga, teatr va estrada sanʼati boʻyicha asosiy savollarga toʻgʻri oriyentsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Abituriyent bilimiga qoʻyiladigan talablar

Rejissura fanidan abituriyent rejissura sohasiga oid nazariy dastlabki bilimlarga ega boʻlishi lozim. Abituriyent ijodiy tafakkuri, fikrlash qobiliyati, tasavvuri, fantaziyasi, adabiy-badiiy saviyasi, fikrlashda mantiqiylik va izchillik xususiyatlari, shuningdek kitobxonlik xususiyatiga ega boʻlishi lozim. Abituriyent bilan ijodiy suhbat keng doiradagi savollar boʻyicha oʻtkaziladi va suhbat jarayonida ixtisoslik yuzasidan abituriyentning fikrlashi, bilim doirasi, qiziqishi, kasbiy tasavvuri tekshiriladi. Suhbat jarayonida abituriyentning boʻlajak kasbi xususida, rejissorlikning oʻziga xos tomonlari, estrada, bayram va tomosha haqida tushuncha, mazkur sohaga boʻlgan abituriyentning individual qobiliyati aniqlanadi. Abituriyentning ijodiy salohiyati, dunyoqarashi, bilimi, badiiy va dramaturgiya asarlarini oʻqiganligi, rejissuraga oid nazariy va amaliy bilimlari, sahnaviy madaniyati, estetik didi, muomala munosabati, fikrlash doirasining kengligi, mustaqil

fikrlashi, muayyan tafakkur uslubiga, ogʻzaki nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega boʻlishi, tashkilotchilik va boshqaruvchilik qobiliyati, abituriyentning muomala madaniyati, tasavvur va fantaziyasi, sohaga qiziqishi, shaxsning oʻziga xosligi, maʼnaviy-axloqiy hislatlari, rejissorlik etyudi tekshiriladi.

Aktyorlik mahorati fanidan abituriyent quyidagi ijodiy dasturni namoyish etishi kerak: masal ijrosi, monolog ijrosi (biron bir pesa qahramonining monologi); kuzatuv (hayvonot xulq atvori), yakka etyud (abituriyentning yakka oʻzi bilan sodir boʻlayotgan soʻzsiz voqeali sahna koʻrinishi) ijrosi, estrada nomerlari (raqs, plastika, pantomima, parodiya (taqlid sanʼati), sirk nomerlari). Imtihonda ijro qilinayotgan asarni tubdan tushinish, eshitayotganlarni qiziqitirish, oʻziga jalb qilish, tasavvur qila olishi, kuzatuvchanligi, taʼsirchanlik va ehtirosi, obrazli fikr yuritish, eslab qolish qobiliyati tekshiriladi. Bundan tashqari abituriyent pedagoglar tomonidan tempo-ritm, diqqat, reaksiya, xotira va improvizatsiyalarni tekshirish uchun mashqlar bajarishi lozim. Suhbat - abituriyentning ijodiy tayyorgarlikni aniqlashga, sanʼat va madaniyat sohasidagi izchil ijobiy oʻzgarishlarga, badiiy va sohaga oid adabiyotlar xaqidagi tushunchasiga, teatr va estrada sanʼati boʻyicha asosiy savollarga toʻgʻri oriyentsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonda abituriyent tomonidan bajarilgan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

Rejissura

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning ijodiy salohiyati, dunyoqarashi, bilimi, badiiy va dramaturgiya asarlarini oʻqiganligi	15
2.	Rejissuraga oid nazariy va amaliy bilimlari	30
3.	Sahnaviy madaniyati, estetik didi, muomala munosabati	5
4.	Fikrlash doirasining kengligi, mustaqil fikrlashi, muayyan tafakkur uslubiga, ogʻzaki va yozma nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega boʻlishi	10
5.	Tashkilotchilik va boshqaruvchilik qobiliyati	5
6.	Joziyasi, muomala madaniyati, tasavvur va fantaziyasi, sohaga qiziqishi	5
7.	Shaxsning oʻziga xosligi, maʼnaviy-axloqiy hislatlari	5
8.	Rejissorlik etyudi	18
Jami		93 ball

Aktyorlik mahorati

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1	Abituriyentning ijodiy salohiyati va sahnaviy tarovati (insoniy jozibadorligi, xislati, tabiati, yoshi, tashqi ko'rinishi, tananing nuqsonlardan xoli ekanligi, bo'yining balandligi, ichki madaniyati, kasbiy tajribasi)	10
2	Sahna madaniyati, odob-axloqi, muomala va estetik didi	5
3	Ijro uslubi va mahorati (masal, monolog, kuzatuv)	10
4	Ijro mahoratidagi ta'sirchanligi, tabiiyligi, o'ziga xosligi	10
5	Abituriyentning sahnaviy tasavvuri (hayotiy (real) muhitda, turli sharoitlarda abituriyentning berilgan vaziyatda qahramon o'rnida o'zini ko'ra bilish salohiyati) va sahnaviy fantazyasi (haqiqiy hayotda mavjud bo'lmagan, extimoldan uzoq bo'lgan (irreal) sharoitlarda o'zini ko'ra olish qobiliyati)	5
6	Abituriyentning improvizatsiyaga moyilligi	3
7	Etyud ijrosi (hayotdan olingan bir voqeani dialoglarsiz xatti-harakatda ijro eta olishi)	5
8	Estrada nomerlari (raqs, pantomima, parodiya (taqlid san'ati), sirk nomerlari)	5
9	Abituriyentning plastikasi (nafis harakat, tana harakatlarning ifodaviy ta'sirchanligi, ma'nodorligi)	5
10	Ijodiy suhbat	5
Jami:		63 ball

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211200-Rejissorlik (estrada va ommaviy tomoshalar rejissorligi) yo'nalishiga xujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunda I akademik soatgacha vaqti davomida ijodiy imtihonini topshiradi. Ijodiy (kasbiy) imtihonlar maxsus auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

- Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016. – 56 b.
- Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 32 b.
- Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
- Mirziyoyev SH. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 592 b.
- Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari haqida bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
- Madaniyat va san'at atamalarining izohli lug'ati. B.S.Sayfullayev tahriri ostida. – Toshkent: G'ofur G'ulom, 2015. 352-b.
- Ahmedov F.E. Ommaviy bayramlar rejissurasi asoslari. – Toshkent: Aloqachi, 2008. – 424 b.
- Rizayev SH. Sahna ma'naviyati. – Toshkent: Ma'naviyat, 2000. – 176 b.
- Sayfullayev B.S. Tomosha san'ati tarixi va nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2014. 152-b.
- Tursunov T. XX asr o'zbek teatr tarixi. – Toshkent: Art-press, 2010. - 568 b.
- Mahmudov J., Mahmudova X. Rejissura asoslari. Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. - 224 b.
- Mamatqosimov J.A. Ommaviy bayramlar rejissurasida sahna madaniyati. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2009. – 208 b.
- Umarov M. Estrada va ommaviy tomoshalar tarixi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2009. – 324 b.
- Sayfullayev B.S., Mamatqosimov J.A. Aktyorlik mahorati. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012. – 388 b.
- Stanislavskiy K.S. Aktyorning o'z ustida ishlashi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2010. – 468 b.
- Yusupova M.R. va boshqalar. Aktyorlik mahorati. – Toshkent: O'zR FA Asosiy kutubxonasi bosmaxonasi, 2015. - 128 b.
- Mahmudov J. Aktyorlik mahorati. – Toshkent: Bilim, 2005. – 192 b.
- Ahart J. The Director's Eye: A Comprehensive Textbook for Directors and Actors, Meriwether PublishingLtd., Printed in the United States of America, 2001.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
"Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasidan
2023-2024 o'quv yilida Rejissyorlik (estrada va ommaviy tomoshalar
rejissyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlardan ijodiy (kasbiy)
imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga

TAQRIZ

Teatr san'atida rejissyor kasbining ahamiyati juda katta. Teatr ijodkorlarini har tomonlama salohiyatli, yuksak intellektual bilimga ega, zamonamizning peshqadam ziyolisi bo'lishi kerak ekanligini chuqur idrok eigan holda rejissyorlar tarbiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Spektakl ustida ishlash jarayonini teatr san'atining barcha jabhalaridan xabardor bo'lgan ijodkor shaxsgina tashkil etishi mumkin.

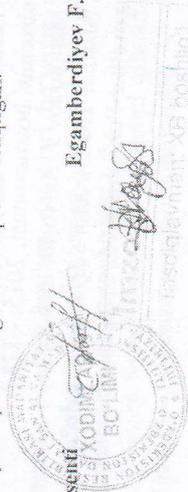
Rejissyorlik: estrada va ommaviy tomoshalar rejissyorligi bakalavriat ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlarning ijodiy (kasbiy) imtihoni dasturi ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisos uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda tuzib chiqilgan. Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining kerma-keeligi, dasturda aniq ko'rsatilib o'tilgan.

O'qishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyati, hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo'nalishidagi fikrlash qobiliyatiga, asarni tanlash va sahnalashtirilishida zaruri jihatlarni bilish, tushumish, his qilish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Artistlik qobiliyati, pedagogik va tashkilotchilik layoqatlari, zamonaviy teatr va estrada hayotidagi savollarga orientatsiya qila bilishi katta ahamiyatga ega. Shuningdek, abituriyent professional teatrdan rejissura sohasida ish tajribasiga ega bo'lishi kerak.

Hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalari"ga muvofiq tuzib chiqilgan.

O'ZDSMI dotsenti
Egamberdiyev P.T.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
"Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasidan
2023-2024 o'quv yilida Rejissyorlik (estrada va ommaviy tomoshalar
rejissyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlardan ijodiy (kasbiy)
imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga

TAQRIZ

Mazkur ijodiy (kasbiy) imtihonlar va baxolash mezonlari dasturi Rejissyorlik (estrada va ommaviy tomoshalar rejissyorligi) ta'lim yo'nalishlari uchun tayyorlangan bo'lib, dasturda kirish, fanning maqsad va vazifalari, abituriyentning bilimiga qo'yiladigan talablar, ijodiy imtihonlarni o'tkazilish tartibi, apellatsiya tartibidan iborat.

Teatr ijodkorlarini har tomonlama salohiyatli, yuksak intellektual bilimga ega, zamonamizning peshqadam ziyolisi bo'lishi kerak ekanligini chuqur idrok etgan holda rejissyorlar tarbiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Spektakl ustida ishlash jarayonini teatr san'atining barcha jabhalaridan xabardor bo'lgan ijodkor shaxsgina tashkil etishi mumkin. Nazariy va amaliy tomondan rejissorlik san'atidan boxabar bo'lish, ssenografiya, musiqa sohasida davrning ilg'or g'oyalarni ilg'ab olishi, spektakl orqali badiiy g'oyani ro'yobga chiqarish rejissorning asosiy vazifalardan biridir. Bugungi kunda rejissura kasbini o'zlatirishda nafaqat ijodiy faoliyat, texnika va texnologiya masalalari ayni vaqtda shaxsning kamoloti alohida e'tiborga olinishi lozim.

Bu dastur o'z ichiga yuqorida keltirilgan zamonaviy rejissyor xarakteriga xos hususiyatlarni tarbiyalashda eng birinchi ko'makdosh bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu dasturni amaliyotga tadbiiq etishga tavsiya etaman.

**O'zbekiston davlat san'at va madaniyat
"Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati"
kafedrasini professori,
san'atshunoslik fanlari nomzodi**

Yusupova M.R.